

Набуває чинності з 04.07.2005 р.
Наказ № 62 від 04.07.2005 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні Методичної Ради ОДЕКУ
«30» червня 2005 року

Проректор з НМР

_____ Гопченко Є.Д.

ТИМЧАСОВЕ ПОЛОЖЕННЯ

про кредитно-модульну систему організації навчального процесу в ОДЕКУ

Анотація

У Тимчасовим Положенні визначаються сутність, методика та порядок введення кредитно-модульної системи організації навчального процесу в Одеському державному екологічному університеті.

Положення видається для використання викладачами та студентами університету у навчальному процесі.

1. Загальні положення

Подальше зміцнення державності України, входження її в світове співтовариство неможливо без структурних реформ національної системи вищої освіти, спрямованих на забезпечення мобільності, працевлаштування та конкурентоспроможності фахівців з вищою освітою.

Однією з передумов входження України до єдиного Європейського та Світового освітнього простору є запровадження у систему вищої освіти Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (ECTS), що функціонує на інституціональному, регіональному, національному та Європейському рівнях, і є ключовою вимогою Болонської декларації 1999 року.

Тимчасове Положення «Про кредитно-модульну систему організації навчального процесу в Одеському державному екологічному університеті» (далі – Положення) діє до впровадження Міністерством освіти і науки України Типового положення по організацію навчального процесу за кредитно-модульною системою.

При розробці Положення враховано засади Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (далі – ЄКТАС), а також:

– рішення колегій МОН України від 28.02.2003 р. (протокол № 2/3-4) та 24.04.2003 р. (протокол №5/5-4);

– наказ МОН України № 48 від 23 січня 2004 року «Про проведення педагогічного експерименту з впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації»;

– наказ МОН України № 812 від 20 жовтня 2004 року «Про особливості

- впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу»;
- Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців (затверджено наказом МОН України від 23.01.04 р. № 48);
 - Положення від 2004 року «О проведенні педагогічного експерименту по впровадженню елементів кредитно-модульної системи ECTS в ОДЕКУ».
 - наказ МОН України № 774 від 30.12.2005 р. «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу».

2. Основні терміни, поняття та їх визначення

У Положенні використано терміни, подані у Законах України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 р. № 2984-111 та «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-У, Державному класифікаторі професій ДК 003-95, Державному класифікаторі видів економічної діяльності ДК 009-96, Комплексі нормативних документів для розробки складових системи стандартів вищої освіти (додаток № 1 до наказу Міносвіти України від 31.07.98 р. № 285 зі змінами та доповненнями, що введені розпорядженням Міністерства освіти і науки України від 05.03.2001 р. № 28-р) та введені нові терміни відповідно до цілей цього Положення, а саме:

- кредитно-модульна система – це модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів);
- заліковий кредит – це одиниця виміру навчального навантаження, необхідного для засвоєння змістових модулів або блоку змістових модулів. Виконує 2 функції: 1) часовий обсяг конкретної дисципліни (1 кредит дорівнює 36 годинам); 2) бальну заліково-акумуляуючу оцінку знань студента (кількість залікових кредитів визначена навчальним планом);
- модуль – це задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (навчальної дисципліни, практики, державної атестації), що реалізується відповідними формами навчального процесу;
- змістовий модуль – це система навчальних елементів, які поєднані за ознакою відповідності певному навчальному об'єктові.

3. Мета та завдання

Метою впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (далі – КМСОНП) є запровадження в ОДЕКУ нових принципів організації навчального процесу, підвищення якості вищої освіти фахівців, розширення можливостей студентів у виборі змісту програми навчання, забезпечення гнучкості в системі підготовки фахівців для їх адаптації до сучасних вимог виробництва та на цій основі підвищення конкурентоспроможності випускників університету.

Основними завданнями КМСОНП є:

- адаптація ідей ЄКТАС до системи вищої освіти України для забезпечення мобільності студентів у процесі навчання, підвищення конкурентоспро-

- можності спеціальностей ОДЕКУ на національному та світовому ринках праці;
- забезпечення можливостей навчання студентів за індивідуальною варіативною частиною освітньо-професійної програми, що сформована за вимогами замовників та побажанням студента і сприяє його саморозвитку і відповідно підготовці до життя у вільному демократичному суспільстві;
 - стимулювання учасників навчально-виховного процесу з метою досягнення високої якості вищої освіти;
 - унормування порядку надання можливості студенту отримання професійних кваліфікацій відповідно до сучасних вимог ринку праці.

4. Основні елементи та принципи ЄКТАС

4.1. Основні елементи.

Для впровадження КМСОНП вищий навчальний заклад повинен мати три основні елементи ЄКТАС:

- інформаційний пакет – загальна інформація про університет, назва напрямів, спеціальностей, спеціалізацій, анотації (змістові модулі) із зазначенням обов'язкових та вибіркового курсів, методики і технології викладання, залікові кредити, форми та умови проведення контрольних заходів, система оцінювання якості освіти тощо;
- договір про навчання між студентом і вищим навчальним закладом (напрям, освітньо-кваліфікаційний рівень, порядок і джерела фінансування, порядок розрахунків);
- академічну довідку оцінювання знань, що засвідчує досягнення студента в системі кредитів і за шкалою успішності на індивідуальному рівні та за системою ЄКТАС.

Формування індивідуального навчального плану студента здійснюється на підставі затвердженого навчального плану підготовки бакалаврів з відповідного напрямку підготовки.

Реалізація індивідуального навчального плану студента здійснюється протягом часу, який не перевищує граничного терміну навчання. Нормативний термін навчання визначається на підставі галузевих стандартів вищої освіти. Граничний термін може перевищувати нормативний на 1 рік. Різниця між граничним і нормативним термінами не фінансується з державного бюджету.

Індивідуальний навчальний план студента включає нормативні та вибірково змістові модулі, які можуть поєднуватися у певні навчальні дисципліни. Нормативні змістові модулі необхідні для виконання вимог нормативної частини освітньо-кваліфікаційної характеристики. Вибіркові змістові модулі забезпечують підготовку для виконання вимог варіативної частини освітньо-кваліфікаційної характеристики.

Індивідуальний навчальний план студента за напрямом формується особисто студентом під керівництвом куратора в КМСОНП.

При формуванні індивідуального навчального плану студента на наступ-

ний навчальний рік ураховується фактичне виконання студентом індивідуальних навчальних планів поточного і попередніх навчальних років.

Формування індивідуального навчального плану за певним напрямом передбачає можливість індивідуального вибору змістових модулів (дисциплін) з дотриманням послідовності їх вивчення відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівців. При цьому сума обсягів обов'язкових та вибіркових змістових модулів, передбачених для вивчення протягом навчального року, повинна становити не менше 60 кредитів.

4.2. Основні принципи

– Порівняльна трудомісткість кредитів полягає в досягненні кожним студентом встановлених ЄКТАС норм, які забезпечують академічну мобільність студентів, державне й міжнародне визначення результатів освіти на конкретних етапах виконання студентом індивідуального навчального плану.

– Кредитність полягає в декомпозиції змісту освіти й навчання на відносно єдині та самостійні за навчальним навантаженням студентів частки, які забезпечують:

а) на рівні індивідуального навчального плану – накопичення визначеної кількості кредитів заданої трудомісткості, які відповідають розрахунковій нормі виконання студентом навчального навантаження в умовах кредитно-модульної організації навчального процесу;

б) на рівні вивчення навчальної дисципліни – накопичення заданої для даної дисципліни кількості кредитів, що включають в себе виконання необхідних видів робіт, передбачених програмою вивчення навчальної дисципліни.

– Модульність визначає підхід до організації оволодіння студентом змістовими модулями і проявляється через специфічну для модульного навчання організацію методів і прийомів навчально-виховних заходів, основним змістом яких є активна самостійно-творча пізнавальна діяльність студента.

– Методичне консультування полягає в науковому та інформаційно-методичному забезпеченні діяльності учасників освітнього процесу.

– Організаційна динамічність полягає в забезпеченні можливостей зміни змісту навчання з урахуванням динаміки соціального замовлення і потреб ринку праці.

– Гнучкість та партнерство полягає в такій побудові системи освіти, щоб зміст навчання й шляхи досягнення цілей освіти та професійної підготовки відповідали індивідуальним потребам і можливостям студента.

– Пріоритетність змістової й організаційної самостійності та зворотного зв'язку (вимірюється та оцінюється за результатами самостійної пізнавальної діяльності студентів), полягає у створенні умов організації навчання.

– Науковість та прогностичність полягає у побудові (встановленні) стійких зв'язків змісту навчання з науковими дослідженнями.

– Технологічність та іноваційність полягає у використанні ефективних

педагогічних й інформаційних технологій, що сприяє якісній підготовці фахівців з вищою освітою та входженню в єдиний інформаційний і освітній простір.

– Усвідомлення перспективи полягає в забезпеченні умов для глибокого розуміння студентом цілей освіти та професійної підготовки, а також можливості їх успішного досягнення.

– Діагностичність полягає в забезпеченні можливості оцінювання рівня досягнення та ефективності, сформульованих і реалізованих в системі, цілей освіти та професійної підготовки.

5. Порядок зарахування в групи ECTS

Зарахування студентів в академічні групи, які навчаються за КМСОНП, здійснюється після закінчення приймальною комісією ОДЕКУ загального конкурсного відбору та видання наказу про зарахування на перший курс денної форми навчання.

В межах, встановлених відповідними нормативами квот, оголошується прийом студентів в групи ECTS. Адміністрація університету до оголошення прийому студентів в групи ECTS ознайомлює всіх студентів з умовами здійснення підготовки фахівців за КМСОНП.

Розгляд питання щодо зарахування конкретного студента до відповідної програми підготовки відбувається виключно при наявності особистої заяви.

У випадках, коли загальна кількість студентів, які бажають навчатися за КМСОНП, перевищує встановлені квоти, організується конкурсний відбір.

Для організації конкурсного відбору наказом голови приймальної комісії – ректора ОДЕКУ, створюється окрема предметна комісія.

Повноваження цієї предметної комісії визначаються відповідно до затвердженого Положення про приймальну комісію ОДЕКУ.

Конкурсний відбір предметною комісією проводиться у формі усної співбесіди з вступниками з урахуванням їх академічних показників середньої загальноосвітньої школи.

Строки та порядок проведення співбесіди і розгляду навчального рейтингу визначаються приймальною комісією Одеського державного екологічного університету, «Правилами прийому в ОДЕКУ» (якщо така норма не встановлена іншими нормативними документами країни або університету).

Програму співбесіди із зазначеними категоріями осіб затверджує голова приймальної комісії ОДЕКУ.

Вступники, які «не рекомендовані до зарахування в групи ECTS» за результатами співбесіди, продовжують навчання на загальних підставах.

Усі студенти, які виявили бажання навчатися за КМСОНП, користуються рівними правами незалежно від форми фінансування підготовки, статі, расової, національної приналежності, соціального і майнового стану, світоглядних пе-

реконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання та інших обставин.

Під час проведення конкурсного відбору вступників приймальна комісія та адміністрація ОДЕКУ забезпечують дотримання прав громадян на освіту, встановлених законодавством України, гласність і відкритість своєї роботи, об'єктивність оцінки можливостей і здібностей вступників.

6. Форми організації підготовки

Формою організації навчального процесу в умовах КМСОНП є: лекції, практичні, семінарські, лабораторні та індивідуальні заняття, всі види практик, в т.ч. виробничі, усі види консультацій, виконання індивідуальних та інших завдань викладача, самостійна робота, усі форми і види контролю успішності студента та інші форми і види навчальної діяльності, запроваджені в університеті. При цьому залежно від характеру навчальної дисципліни та характеру діяльності студента якість виконання студентом навчальних завдань оцінюється викладачем за рівнем виконання.

Основою для визначення форм організації навчання студента є стандарти вищої освіти, навчальні плани та індивідуальні навчальні плани студента.

7. Організаційно-методичне забезпечення

Організаційно-методичне забезпечення КМСОНП передбачає використання усіх документів, регламентованих чинною нормативною базою щодо вищої освіти, адаптованих і доповнених з урахуванням особливостей цієї системи підготовки фахівців.

8. Контроль успішності студента

8.1. Порядок формування та контроль виконання індивідуальних планів студента

Формування індивідуальних планів здійснюється з урахуванням навчальних планів підготовки фахівця відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня, структурно-логічної схеми вивчення дисциплін, а також особистого побажання студента.

Індивідуальні плани складаються за затвердженою формою до початку кожного навчального року, підписуються особисто студентом, погоджуються з деканом факультету та затверджуються проректором з навчальної роботи.

Контроль виконання індивідуального плану студента відбувається протягом всього семестру з урахуванням програми дисципліни (змістового модуля) та всіх видів виконаних робіт, які передбачені індивідуальним планом.

Контроль за індивідуальним навчальним планом студента, надання кваліфікованих консультацій щодо його формування та реалізації протягом всього періоду навчання покладається на куратора (тьютора) студента. Загальний кон-

троль успішності навчання всіх студентів, які навчаються за індивідуальними планами КМСОНП, здійснюється деканатом відповідного факультету.

Графік навчального процесу для кожного студента охоплює навчальний рік, погоджується з деканом факультету та затверджується проректором з навчальної роботи не пізніше 7 діб з початку навчального року. Зміни до графіка навчального процесу можуть бути внесені тільки у виняткових випадках на письмове прохання студента при наявності поважних причин і за поданням його куратора. Внесені зміни погоджуються з деканом факультету та затверджуються проректором з навчальної роботи.

8.2. Порядок поточної та підсумкової атестації студента

Контроль успішності навчання студента здійснюється з використанням методів і засобів, що визначаються Положенням про проведення підсумкового контролю знань студентів ОДЕКУ. Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, яка використовується в університеті, з обов'язковим переведенням оцінок до шкали ЄКТАС.

Принципи побудови модульної системи контролю знань в університеті визначаються Положенням про організацію модульного контролю в ОДЕКУ.

Зарахування змістових модулів (дисциплін) здійснюється за результатами модульного та семестрового контролю знань студентів.

Проведення поточного та підсумкового модульного контролю здійснюється під безпосереднім керівництвом викладача, який читає лекції.

Оцінювання знань студентів відбувається на протязі всього семестру за виконані роботи, заплановані індивідуальним навчальним планом та програмою дисципліни (змістового модуля). Наприкінці навчального семестру студент отримує інтегральну оцінку з дисципліни за відповідною шкалою.

Шкала оцінювання за системою ЄКТАС та системою університету.

За шкалою ECTS	За національною системою	Визначення	За системою університету (%)
A	5 (відмінно)	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90–100
B	4 (добре)	вище середнього рівня з кількома помилками	85–89
C	4 (добре)	в цілому правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75–84
D	3 (задовільно)	непогано, але зі значною кількістю помилок	68–74
E	3 (задовільно)	виконання задовольняє мінімальні критерії	60–67
FX	2 (незадовільно)	з можливістю перескласти	35–59
F	2 (незадовільно)	з обов'язковим повторним курсом навчання	1–34

8.3. Порядок державної атестації

Державна атестація студентів університету, які навчаються за КМСОНП, відбувається відповідно до норм Положення «Про державну атестацію випускників ОДЕКУ всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів».

До будь-якого виду державної атестації допускаються тільки ті студенти, які виконали всі вимоги навчального та індивідуального планів підготовки.

Оцінювання знань студентів під час проведення державної атестації проводиться за допомогою системи оцінювання ОДЕКУ, з обов'язковим переведенням оцінок за системою ЄКТАС.

8.4. Порядок оформлення результатів контролю виконання індивідуальних планів

Для документального оформлення підсумкових результатів кредитно-модульного контролю знань студентів викладач отримує в деканаті відомість встановленого зразка.

Порядок оформлення відомостей та строки подання їх до деканату регламентуються відповідними нормативними документами ОДЕКУ.

Контроль за відповідним оформленням відомостей та своєчасним їх поданням до деканату покладається на декана факультету.

9. Стипендіальне забезпечення

Стипендіальне забезпечення студентів, які навчаються за КМСОНП, здійснюється на підставі Положення «Про порядок призначення і виплати стипендій», затвердженого Кабінетом Міністрів України від 12 липня 2004 р. за № 882 та Положення «Про порядок призначення стипендій студентам Одеського державного екологічного університету».

Академічні стипендії в групах, де підготовка фахівців здійснюється за КМСОНП, призначаються студентам, які навчаються на місцях державного замовлення, у встановлені строки та в повному обсязі виконують семестрові індивідуальні навчальні плани з урахуванням середнього бала успішності (за національною системою) за результатами підсумкового контролю.

Соціальні стипендії призначаються студентам відповідно до пп. 3, 4 «Положення про порядок призначення стипендій студентам ОДЕКУ».

10. Відрахування та поновлення студентів, які навчаються за кредитно-модульною системою

Особи, які навчаються в ОДЕКУ, можуть бути відраховані з університету з таких причин:

- за власним бажанням;
- за невиконання навчального плану;
- за порушення умов контракту;
- в інших випадках, передбачених законами.

Відрахування студента за невиконання навчального плану відбувається тільки у тому випадку, якщо на початок нового навчального року (як правило, на 1 вересня) у студента є академічна заборгованість хоча б з однієї навчальної дисципліни, вивчення якої було передбачено індивідуальним планом. Відрахування студента за невиконання навчального плану на протязі навчального року не відбувається.

Студент може бути відрахований з університету за невиконання навчального плану та порушення умов контракту у випадку систематичного, без поважних причин порушення затвердженого індивідуального графіка навчального процесу, невиконання умов контракту не раніше ніж через 6 тижнів з початку навчального року.

Відрахування студента за порушення графіка навчального процесу відбувається за рішенням Вченої ради факультету за поданням куратора (тьютора) студента і/або декана факультету.

В усіх інших випадках відрахування студентів, які навчаються за КМСОНП, відбувається відповідно до ст. 45 Закону України «Про вищу освіту» (від 17.01.2002р. № 2984-III) та інших нормативних документів країни, Міністерства освіти і науки України, ОДЕКУ.

Якщо у куратора (тьютора) є зауваження щодо рішення про відрахування студента з будь-яких причин, йому надається право поставити це питання на розгляд Вченої ради факультету.

Поновлення на навчання за КМСОНП відбувається тільки для студентів, які проходили підготовку за цією програмою в ОДЕКУ або інших навчальних закладах України. Поновлення на навчання відбувається з урахуванням переліку та обсягів навчальних дисциплін (змістовних модулів), які були вивчені студентом під час попереднього навчання у ВНЗ.

Поновлення на навчання осіб, які відраховані з ВНЗ та бажають продовжити навчання в ОДЕКУ за КМСОНП, здійснюється в ОДЕКУ під час канікул студентів стаціонару та не передбачає процедури ліквідації академічної різниці.

Розбіжності в обсягах та переліку навчальних дисциплін (змістовних модулів) враховуються під час розробки індивідуального навчального плану студента.

11. Про кураторів (тьюторів) студентів, які навчаються за кредитно-модульною системою

Надання кваліфікованих консультацій щодо формування індивідуального плану студента, його реалізація протягом всього періоду навчання покладається на куратора (тьютора).

Куратором може бути провідний науково-педагогічний працівник випусканої кафедри, ґрунтовно ознайомлений з вимогами галузевого стандарту вищої школи. У виняткових випадках кураторські функції може виконувати аспі-

рант випускаючої кафедри, які працює викладачем на кафедрі за сумісництвом.

Куратори призначаються деканом факультету за узгодженням із завідувачем випускаючої кафедри. Список кураторів і студентів, якими вони керують, затверджується проректором з навчальної роботи, і видається відповідний наказ ректора.

Куратор виконує свої функції протягом усього періоду навчання студента до одержання ним диплома бакалавра. Заміна куратора студента в ході його навчання може бути зроблена тільки з об'єктивних причин або за аргументованим проханням самого студента, але обов'язково за узгодженим рішенням завідувача випускаючої кафедри і декана факультету та затверджується проректором з навчальної роботи. Роль куратора в процесі навчання і виховання студента зростає при переході студента на кожний наступний курс.

Куратор зобов'язаний:

- на початку навчального року скласти спільно зі студентом індивідуальний графік навчального процесу і затвердити його у декана факультету;
- знайомити студента з нормативно-методичними матеріалами (інформаційним пакетом у т.ч.) і змінами в них, що регламентують організацію навчального процесу за кредитно-модульною системою;
- контролювати виконання студентом графіка навчального процесу, про випадки серйозного порушення студентом цього графіка вчасно інформувати деканат і Раду факультету;
- кожні 6 тижнів (чи в інші, установлені деканом, терміни) надавати в деканат факультету короткий звіт про результати роботи з студентом, яким він керує;
- усувати причини, що перешкоджають виконанню студентом графіка навчального процесу, з обов'язковим повідомленням відповідних адміністративних служб і структур університету;
- не допускати обмеження прав студента.

Куратор має право:

- виразити незгоду з передбачуваним відрахування студента за порушення графіку навчального процесу або з інших причин, не пов'язаних з академічною неуспішністю студента, і винести дане питання на засідання методичної комісії або ради факультету;
- відвідувати усі види занять студента, відповідно до його індивідуального навчального плану, включаючи іспит;
- представити студента до відрахування з університету за порушення графіка навчального процесу;
- клопотатися перед деканом про внесення змін у затверджений раніше графік навчального процесу студента.

Куратор працює під керівництвом і в тісному співробітництві з деканом факультету.

12. Особливості нормування навчального навантаження

В умовах проведення педагогічного експерименту з КМСОНП встановлюються норми часу:

- для проведення підсумкової атестації із залікового кредиту – 0,25 годин на одного студента;
- за виконання обов'язків куратора – 5 годин на кожного студента за навчальний рік.

Інші норми часу регламентовані наказом МОН від 7.08.2002 р. № 450 «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліку основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів» та відповідними нормативами Одеського державного екологічного університету.